

نشان تىكلەشتە بىلىشكە تېگىشلىك ئىشلار

ئەرگىن سىدىق

2010 - يىلى 7 - ئاينىڭ 9 - كۈنى

بۇ يىلى 3 - ئاينىڭ

ئوتتۇرىلىرىدىن باشلاپ، ئۆزۈمنىڭ

كەسپىي ئىلمىي ماقالىلىرىنى

تەييارلاش، بىر قانچە يىغىنلارغا

قاتنىشىش ۋە تەتل قىلىپ باشقا

جايلارغا بېرىش قاتارلىق ئىشلار

بىلەن يېڭى ماقالە تەييارلاش

ئىشلىرىم سەل ئاقساق قالدى. مۇشۇ
جەرياندا بىر قىسىم قېرىنداشلار ماڭا
ئېلخەت يېزىپ، مەندىن يېڭى ماقالە
ئېلان قىلغان. قىلمىغانلىقىمنى سوراپ
تۇردى. مەن ئالدى بىلەن ئاشۇ
قېرىنداشلارغا چىن كۆڭلۈمدىن
رەھمەت ئېيتىمەن.

2006 - يىلى 11 - ئايدا، ئامېرىكا
مەملىكەتلىك شان - شەرەپ
جەمئىيىتىنىڭ ئوغلۇم دىلشات
ئوقۇۋاتقان تولۇق ئوتتۇرىدىكى

شۆبىسى بىر قېتىم پائالىيەت
ئويۇشتۇرۇپ، ئۇنىڭغا بۇ
جەمئىيەتنىڭ ئەزاسى بولغان
ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئاتا-ئانىسىنىمۇ
تەكلىپ قىلدى. شۇنىڭ بىلەن مەن
ۋە ئايالىم ئامانگۈل ئىككىمىز ئۇ
پائالىيەتكە قاتناشتۇق. پائالىيەت
ئېلىپ بېرىلغان زالىنىڭ بىر تېمىغا بىر
چوڭ سىزىلغان رەسىم ئېسىقلىق
بولۇپ، بۇ رەسىمدە بىر پۈتۈلنىڭ
بىر ۋارتاغا كىرىپ كېتىۋاتقان

كۆرۈنۈشى سىزىلغان ئىكەن .
دەسلەپتە مەن ئۇنىڭ نېمە مەنانى
بىلدۈرىدىغانلىقىنى بىلمىگەن ئىدىم .
يىغىن باشلانغاندىن كېيىن مەكتەپ
تەكلىپ قىلغان بىر مۇتەخەسس
خانم يېرىم سائەتتەك ۋاقىت ئىچىدە
«نشان تىكلەشنىڭ ئەھمىيىتى»
دېگەن تېمىدا لېكسىيە سۆزلىدى .
ئىنگلىزچىدا پۇتبول ۋارتاسىنىڭ
ئاتىلىشى بىلەن «نشان» ئوخشاش
بىر سۆز، يەنى «goal» دېگەن سۆز

ئىشلىتىلەتتى. ئەنە شۇ چاغدا مەن
تامدىكى رەسىمنىڭ مەنىسىنى
چۈشەندىم: ئۇنىڭ مەنىسى "نشانغا
يېتىش" ئىكەن. بۇ پائالىيەتنىڭ بىر
مەشىقى سۈپىتىدە، بىزگە لېكسىيە
بەرگەن مۇتەخەسسس خانىم يىغىنغا
كەلگەن ھەر بىر كىشىدىن تامدىكى
پۈتۈپول ۋارتاسى سىزىلغان چوڭ
قەغەزنىڭ بوش ئورۇنلىرىغا
ئۆزۈمىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى بەش
يىل ئىچىدىكى نشانىمىزنى يېزىپ

قويۇشنى تەلەپ قىلدى. مەن
«تەتقىقاتىمدا كۆپلەپ يېڭىلىقلارنى
يارتىپ، ھەر يىلى بىر پارچىدىن
ئۈچ پارچىغىچە ئىلمىي ماقالە
چىقىرىمەن» دەپ يازدىم. بۇ مېنىڭ
ئاشۇ چاغدا تۇرغۇزغان كېيىنكى
بەش يىلدىكى نشانم ئىدى.

مەن ئەنە ئاشۇ ۋاقىتتىن باشلاپ،
«نشان تىكلەش» دېگەن تېما
ئۈستىدە بىر ئىزدىنىپ بېقىشنى
ئويلىغان ئىدىم. بۇنىڭ ئۈچۈن

تېخى ئەمدى پۇرسەت تاپالدىم.
يېقىنقى بىر مەزگىل ۋاقىت ئىچىدە،
مەن توردىن «نشان تىكلەش» كە
ئائىت بىر قىسىم ماتېرىياللارنى
تېپىپ ئوقۇپ چىقتىم. ئۇشبۇ
يازمامدا، مەن بۇ قېتىم ئىگىلىگەن
بىلىملەرنى قىسقىچە تونۇشتۇرۇپ
ئۆتمەن.

غەرب ئەللىرىدە «نشان تىكلەش
(ئىنگلىزچە - goal setting)» بىر
خىل پەن ھېسابلىنىدىغان بولۇپ،

بۇ پەن ھەققىدە ھازىر بىر مۇكەممەل
نەزەرىيە مەۋجۇت. بۇ پەن ئايرىم
شەخسلەر ئۈچۈنمۇ، ھەمدە
مەكتەپ، ئىدارە، كارخانا قاتارلىق
تەشكىلاتلار ئۈچۈنمۇ ناھايىتى
پايدىلىق بولۇپ، ئامېرىكىدا بۇ
بىلىم ھەققىدىكى تەلىم - تەربىيىگە
ئىنتايىن ئەھمىيەت بېرىلىدۇ.
يۇقىرىدا تىلغا ئالغان، ئوغلۇمنىڭ
مەكتىۋىدە ئېلىپ بېرىلغان پائالىيەت
مانا مۇشۇنداق تەلىم - تەربىيىنىڭ

بىر مىسالدىمۇ. مەن ئۆز ئىدارەمدە
ۋە رادىيو - تېلېۋىزورلاردا «نشان
تىكلەش» دېگەن سۆزنى داۋاملىق
ئاڭلاپ تۇرىمەن. غەرب ئەللىرىدە
نشان تىكلەشنىڭ قىممىتى چوڭقۇر
تونۇپ يېتىلگەن بولۇپ، ئۇ ھازىر
بارلىق باشقۇرۇش سىستېمىسىنىڭ بىر
مۇھىم قىسمىغا ئايلانغان.

ئىنگلىزچىدا «**motivate**
(پېئىل)، **motivation** (ئىسىم)»
دېگەن بىر سۆز بولۇپ، ئۇنىڭ

لۇغەتتىكى مەنسى «بىر ئادەمنى
مەلۇم بىر ئىشنى قىلىشتىكى مەقسەت
بىلەن تەمىنلەش، بىر ئادەمنى مەلۇم
بىر ئىشنى قىلىشقا قوزغاش ياكى
ھەرىكەتلەندۈرۈش» دېگەنگە يېقىن
كېلىدۇ. يۇلغۇن لۇغىتىدە بۇ
سۆزنىڭ ئۇيغۇرچە مەنسى
«رىغبەت، رىغبەتلەندۈرۈش» دەپ
ئېلىنغان بولۇپ، بۇ سۆزلەر
ئىنگلىزچىدىكى ئەسلى مەنىسى
دېگەندەك تولۇق ئىپادىلەپ

بېرەلمەيدۇ. شۇنداقتىمۇ ئەگەر بىز «motivation» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسىنى «رىغبەتلەندۈرۈش» دەپ ئالساق، ھازىر نىشان تىكلەش توغرىسىدىكى پەن سانائەت ۋە تەشكىلات پىسخولوگىيەسى، ئادەم باشقۇرۇش ئىلمى ۋە تەشكىلاتتىكى كىشىلىك ئىش-ھەرىكەتلەر (ئىنگلىزچە «organizational behavior») ئىلىملىرىدىكى ئەڭ كۈچكە ئىگە ۋە ئەڭ پايدىلىق

«رىغبەتلەندۈرۈش نەزەرىيەسى»
(ئىنگلىزچە «motivation theory»)
بولۇپ ھېسابلانماقتا.
مېنىڭ پەرىزىمچە ئوقۇرمەنلەرنىڭ
ھەممىسى ئوخشىمىغان دەرىجىدە
ئوخشىمىغان ساندېكى نىشانلارنى
تىكلەپ باققان بولۇپ، بەزىلەر
تىكلەگەن نىشان ئۈنۈم بەرگەن.
بەزىلەرنىڭكى بولسا ئانچە ئۈنۈم
بەرمىگەن. بۇ پەرقنى نىشان
تىكلەشتىكى ئىلمىي ئاساسلارنى

بىلىش - بىلمەسلىك كەلتۈرۈپ
چىقارغان. شۇڭلاشقا مەن ھەر بىر
ئۇيغۇر ياشلىرىنىڭ، مەيلى سىز بىر
ئادەم توپىغا مەسئۇل رەھبەر بولۇڭ
ياكى بىر ئۆز ئالدىغا ئىش ئېلىپ
بېرىۋاتقان شەخس بولۇڭ، مۇشۇ
يازمنى بىر قېتىم ئەستايىدىل ئوقۇپ
چىقىشىڭىزنى تەشەببۇس قىلىمەن.
مېنىڭ ھازىرقىدەك بىر ھالەتكە
كېلىشىمدە ئۆزۈمنىڭ توختىماي
چوڭ - كىچىك نىشانلارنى تىكلەپ

ماڭغانلىقىم، ھەمدە ئۇ نىشانلارنى
توپلىغان تەجرىبىلىرىمگە ئاساسەن
توختمىي تەڭشەپ تۇرغانلىقىم
ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينىغان. مەن
ئالدى بىلەن ئەمەلىيەتنى ئۆز
بېشىدىن ئۆتكۈزۈپ، ئاندىن ئۇ
ئەمەلىيەتنىڭ نەزەرىيىلىرىنى
ئۆگەنگەن بىر ئادەم ھېسابلىنىمەن.
مېنىڭ ئاشۇنداق بولۇپ قېلىشىمنى
ئەينى ۋاقىتتىكى شەرت - شارائىت
بەلگىلىگەن. ئەگەر ماڭمۇ شارائىت

بولغان بولسا، مەن ئۆز ھاياتىمغا
يېتەكچىلىك قىلالايدىغان ھەر خىل
ئىلمىي نەزەرىيەلەرنى ئالدىدا
ئۆگىنىپ، ئاندىن ئەمەلىيەتكە
ئۆتكەن بولسام، بۇرۇنقىدىن
ياخشىراق نەتىجىگە ئېرىشەلگەن
بولاتتىم. يولنىمۇ بۇرۇنقىدىن
قىسقىراق ماڭغان بولاتتىم. مېنىڭ
مۇشۇ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش باشقا
ماقالىلىرىمنىڭ ۋە تەن ئىچى ۋە
سىرتىدىكى ئۇيغۇر ياشلىرىنى مەن

بۇرۇن ئېرىشەلمىگەن بەزى بىر
شارائىتلار بىلەن تەمىنلەپ بېرىشنى
ئۈمىد قىلىمەن.

1. نىشان تىكلەش ئۈنۈم بېرىشنىڭ ئىلمىي ئاساسى

سىز ئۆزىڭىزنىڭ مەلۇم بىر ۋاقىت
ئىچىدە يەتمەكچى بولغان
نىشانىڭىزنى بىر ۋاراق قەغەزگە
يېزىۋېلىپ، ئاشۇ نىشاننى ئەمەلگە
ئاشۇرغان ۋاقىتىكى ئەھۋاللارنى كۆز

ئالدىڭىزغا كەلتۈرۈپ تۇرسىڭىز،
ئۇنىڭدىن باشقىچىلا ئۈنۈم ھاسىل
قىلىسىز. بۇ نېمە ئۈچۈن؟ ئەسلىدە
بۇ ئادەم مېڭىسىنىڭ قانداق
ئىشلەيدىغانلىقى بىلەن
مۇناسىۋەتلىك. مەن ئۆزۈمنىڭ
«ئۇيغۇرلار دۆت ئەمەس، ئەقىللىق»
دېگەن ماقالىسىدە مۇنداق بىر
ئابزاستى يازغان ئىدىم:

«ئادەمنىڭ ئېڭى ئىككى خىل
بولدۇ: ئاڭ ۋە يوشۇرۇن ئاڭ (ئەسلى

مەنبەدە «ئەس - ھوش، ھوش» دەپ
بېرىلگەن). ئىنگلىزچەدا بۇلار
«conscious and sub-conscious»

دەپ ئاتىلىدۇ. ئادەمنىڭ يوشۇرۇن
ئېڭى ئۇنىڭ ئاساسلىق ئېڭىنىڭ
كونتروللۇقى ئاستىدا بولمايدۇ.
ئادەمنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ئۇنىڭغا
قاچىلانغان ئۇچۇرلار ئاساسىدا
مۇستەقىل ھالدا ئىش ئېلىپ بارىدۇ.
مانا بۇ كۆڭۈلنى پروگراممىلاشنىڭ
ئاساسىدۇر. يەنى، "كۆڭۈلنى

پروگراممىلاش “ دېگىنىمىز ، بىر
ئادەمنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىغا مەلۇم
ئۇچۇرلارنى قاچىلاپ ، شۇ ئارقىلىق
ئاشۇ ئادەمنىڭ ئىش - ھەرىكىتىنى
ئۆزگەرتىش ۋە كونترول قىلىش ،
دېگەنلىكتىن ئىبارەتتۇر . »

نشان تۈزۈشنىڭ ئۈنۈمى
ئەمەلىيەتتە كۆڭۈلنى پروگراممىلاش
ئارقىلىق ئەمەلگە ئاشۇرۇلىدۇ . يەنى ،
ئادەم مېڭىسىدە بىر “ دىققەت
مەركىزى ” (attention center) بار

بولۇپ، ئۇ پۈتۈن مېڭىنىڭ بىر قىسمىدىن تەشكىل تاپقان بولىدۇ. نۇرغۇن مۇتەخخەسسسلەر ئاشۇ دىققەت مەركىزىگە «ئادەمنى قوزغۇتۇش مەركىزى» دەپ قارايدۇ. بۇ مەركەز بىزنىڭ نېمىگە دىققەت قىلىشىمىز، نېمىگە كۆڭۈل بۆلۈشىمىز، زېھنىمىزنى نېمىگە مەركەزلەشتۈرۈشىمىز كېرەكلىكىنى بەلگىلەيدۇ. باشقىچىراق قىلىپ ئېيتقاندا، بۇ مەركەز تاشقى دۇنيا

بىلەن سىزنىڭ ئويلىرىڭىز ۋە
ھېسسىياتلىرىڭىز قاتارلىقلارنى ئۆز
ئىچىگە ئالغان ئىچكى دۇنيانىڭ بىر
جايىغا كېلىپ ئۇچرىشىدىغان
مېڭىڭىزنىڭ بىر ئالاھىدە قىسمىدىن
ئىبارەتدۇر.

ئادەتتە بىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىمىز
مېڭىمىزگە كىرگەن سان - ساناقسىز
ئۇچۇرلارنى بىر ئەلگە كىتە ئۇن
تاسقىغاندەك تاسقاپ، «كېرەكسىز»
دەپ قارىغانلىرىنى تاشلىۋېتىپ

تۇرىدۇ. مېڭىمىزگە كىرىدىغان
ئۇچۇرلار ھەددە - ھېساپسىز كۆپ
بولغاچقا، يوشۇرۇن ئېڭىمىز ئۇلارنىڭ
ھەممىسىگە ئېتىبار بېرىپ
ئۆلگۈرەلمەيدىغان بولۇپ، «مۇھىم
ئەمەس» دەپ قارىغانلىرىنىڭ
ھەممىسىنى «ئارقىسىغا
قايتۇرۇۋېتىدۇ» .

مەسىلەن، سىز بىر رېستوراندا
تاماق يەۋاتقاندا، ياكى پويىز
بېكىتىدە ئادەملەر ناھايىتى كۆپ

يىغلىغان بىر ئورۇندا تۇرغاندا،
ئەتراپىڭىزدىكى كىشىلەرنىڭ
نېمىلەرنى دەۋاتقانلىقى، قانداق
ئىش ئۈستىدە پاراڭلىشىۋاتقانلىقى
كالىڭىزغا ئانچە كىرىپ كەتمەيدۇ.
ھەمدە سىزگە قىلچە تەسىرمۇ
قىلمايدۇ. لېكىن ئاشۇنداق بىر
ئورۇندا بىرسى سىزنىڭ ئىسمىڭىزنى
ياكى سىز ناھايىتى ياخشى
بىلىدىغان بىر ئادەمنىڭ ئىسمىنى
چىقارسا، سىزنىڭ دىققىتىڭىز

دەرھاللا سۆزلەۋاتقان ئاشۇ كىشىگە
ياكى ئاشۇ ئاۋاز چىققان يۈنۈلۈشكە
بۇرۇلىدۇ. يەنى، سىزنىڭ يوشۇرۇن
ئېڭىڭىز بۇ ئۇچۇرنى كالىڭىزغا
كىرگىلى قويىدۇ. مېڭىڭىزنىڭ
دېققەت مەركىزى بۇ ئىسىملارنى
«مۇھىم ئۇچۇرلار» تۈرىگە
كىرگۈزۈپ، ئۇلارنى سىزنىڭ
دېققىتىڭىزگە سۇنىدۇ.

نشان تىكلەش دېگىنىمىز،
مېڭىڭىزنىڭ دېققەت مەركىزىگە سىز

ئۈچۈن نېمە ئەڭ مۇھىم ئىكەنلىكىنى
بىلدۈرۈپ، شۇ ئارقىلىق سىزنىڭ
مەلۇم بىر ئالاھىدە نشانى ئەمەلگە
ئاشۇرۇش ئۈچۈن مۇھىم بولغان
ئۇچۇرلارنى يوشۇرۇن ئېڭىڭىزدىن
ئۆتكۈزۈپ، سىزنىڭ دىققىتىڭىزگە
سۇنۇش جەريانىدىن ئىبارەتتۇر.
نشان تىكلەش كۆڭۈلنى قايتىدىن
پروگراممىلاش جەريانى بولۇپ، سىز
بىر نشان تىكلەنگەندە، ئۆزىڭىزنىڭ
يوشۇرۇن ئېڭىڭىزغا سىز تىكلەنگەن

نشانغا يېتىش ئۈچۈن زۆرۈر ۋە
مۇھىم بولغان نەرسىلەرگە،
كىشىلەرگە، پۇرسەتلەرگە ۋە
ئەھۋاللارغا ئالاھىدە دىققەت قىلىشنى
بلدۈرۈپ قويسىز. مېڭىڭىزنىڭ
دىققەت مەركىزىگە نېمىلەرگە
ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈش ۋە دىققەت
قىلىش كېرەكلىكىنى بلدۈرۈپ
قويسىز. شۇنىڭ بىلەن سىزنىڭ
يوشۇرۇن ئېڭىڭىز سىز تىكلەنگەن
نشانغا يېتىش ئۈچۈن زۆرۈر ياكى

پايدىلىق بولغان ھەممە نەرسىلەرگە
ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈشكە باشلاپ،
ئۆزىڭىز بىلىپ- بىلمەي سىزنى ئۆز
نشانىڭىزغا يېقىنلاشتۇرىدىغان ئىشلار
يۈز بېرىشكە باشلايدۇ. بۇ بەزىدە
بىر سېھرى كۈچنىڭ تەسىرى بىلەن
بولۇۋاتقاندا بىلىنىدۇ. شۇنداق
بولغاچقا، سىز ئالدى بىلەن ئۆزىڭىز
ئۈچۈن بىر نشان تىكلەڭ. ئاندىن
ئۇ نشانىڭىزنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش
پىلانىڭىزنى تۈزۈپ چىقىڭ.

2. ئارزۇ، نشان ۋە غايە

ئارزۇ، نشان ۋە غايە دېگەن سۆزلەرنى ھەممىمىز ناھايىتى كۆپ ئىشلىتىپ ياكى ئاڭلاپ تۇرىمىز. لېكىن بۇ ئۇقۇملار ئارىسىدىكى پەرقنى ھەممەيلەننىڭ بىلىپ كېتىشى ناتايىن. شۇنداق بولغاچقا، مەن بۇ قىسىمدا ئۇلارنىڭ پەرقى ئۈستىدە ئازراق توختىلىپ ئۆتمەن.

ئارزۇ: ئارزۇ دېگىنىمىز سىز ئېھتىياجلىق بولغان، ئۈزۈڭىز

ئىستەيدىغان، ياكى بىر كۈنى ئىگە
بولۇشنى ئۈمىد قىلىدىغان، ئەمما
ئۇنى قولغا كەلتۈرۈشكە ھازىرچە
ھەقىقىي تۈردە بەل باغلىمىغان
بارلىق نەرسىلەرنى ئۆز ئىچىگە
ئالىدۇ. ئارزۇلارنى تېپىپ چىقىش بىر
ئەرگىن تەپەككۈر قىلىش جەريانى
بولۇپ، بۇ جەرياندا سىز ئۇلارنى
قانداق ۋە قاچان ئەمەلگە ئاشۇرۇش
ھەققىدە قىلچە ئويلىنىمىسىڭىزمۇ
بولۇۋېرىدۇ. مەسلەن، مېنىڭ قانات

چىقىرىپ ئۇچقۇم بار، مېنىڭ پالانى
قىز بىلەن ياكى پۈكۈنى يىگىت
بىلەن مۇھەببەت باغلىغىم بار،
مېنىڭ 4 خىل چەت ئەل تىلىنى
سۆزلىيەلەيدىغان بولغۇم بار، مېنىڭ
ئالى مەكتەپتە ئوقۇغۇم بار، مېنىڭ
مىڭ كىشىلىك بىر شىركەت قۇرغۇم
بار، مېنىڭ چەت ئەلگە چىقىپ
ئوقۇغۇم بار، مېنىڭ مىللەت
تەقدىرىنى تۈپتىن ياخشىلىغۇم بار،
دېگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئارزۇلار

بولۇپ، ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنى ئەمەلگە
ئاشۇرغىلى بولىدۇ. بەزىلىرىنى بولسا
ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولمايدۇ. سىز
ئالدى بىلەن ئۆزىڭىز ئارزۇ قىلىدىغان
نەرسىلەرنى بىر قەغەزگە يېزىپ
تىزىپ چىقىپ، ئاندىن ئۇلارنى
موھىملىق دەرىجىسىگە ئايرىپ، ئەڭ
ئاخىرىدا ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى
قايسىلىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش
ئۈچۈن تىرىشىدىغانلىقىڭىزنى قارار
قىلىشىڭىز بولىدۇ. سىز راستىنلا

ئەمەلگە ئاشۇرۇشنى ئۈستەيدىغان بىر
ئارزۇنى تاپقاندىن كېيىن، ئۇنى
ئۆزىڭىزنىڭ غايىسى ياكى نىشانىغا
ئايلىنىدۇرسىڭىز بولىدۇ.

نشان: نشان مەلۇم مۇددەت
ئىچىدە يەتمەكچى بولغان، بىۋاسىتە
ئۆزىڭىزنىڭ كونتروللۇقى ئاستىدا
تۇرىدىغان، ئۆزىڭىزنىڭ زېھنى -
كۈچىنى مەركەزلەشتۈرگەن، مەزمۇنى
كونكرېت بولغان پەللىلەرنى
كۆرسىتىدۇ. نىشاننى توغرا

تىكىلىگەندە، ئۇ چوڭ - چوڭ
نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ بىر
كۈچلۈك قورالى بولالايدۇ. ئەمما
ئۇنى توغرا تىكىلىگەندە، چوڭ -
چوڭ نەتىجىلەرنى يارىتىشنى
چەكلىمىلەرگە ئۇچرىتىپمۇ قويدۇ.
يەنى، ئەگەر سىز كىچىك - كىچىك
نشانلار ئىچىگە چۆكۈپ كەتسىڭىز،
ئۆزىڭىزنىڭ ھاياتى ۋە ئىستىقبالى
ھەققىدىكى چوڭ رەسىملەرنى
كۆرەلمەي، چوڭ يۈنۈلۈشنى مۇۋاپىق

كونترول قىلالماي، ۋە ئاخىرقى
پەللىنى توغرا تاللىيالمىي قالسىز.
ئەڭ ئاخىرقى پەللى ياكى چوڭ نشان
بىلەن كىچىك - كىچىك نشانلار
ئوتتۇرىسىدىكى بوشلۇقنى
تولدۇرغۇچى غايدىن ئىبارەتتۇر.
مەن نشان ھەققىدە ئۇشبۇ ماقالىنىڭ
كېيىنكى قىسمىدا يەنە مەخسۇس
توختۇلمەن.

غايە: غايە دېگىنىمىزمۇ بىر خىل
پەللى بولۇپ، ئۇ سىزنىڭ ئاخىرقى

ياكى ئەڭ چوڭ ئۈمىدىڭىز ياكى
ئارزۇيىڭىزنى تولۇق ئەمەلگە
ئاشۇرىدىغان پەللىدىن ئىبارەتتۇر.
غايە نىشانغا ئوخشاش ھەر خىل
چەكلىمىلەرگە ئۇچرىمايدۇ. ئۇ چوڭ
بولسىمۇ، ھەمدە دەسلەپتە
ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن كەلمەيدىغاندەك
بىلىنىشىمۇ بولىۋېرىدۇ. شۇنداقلا ئۇ
نىشانىدەك مەركەزلەشكەن ۋە
كونكرېت بولمىشىمۇ بولىۋېرىدۇ.
بەزى غايىلەر سىزنىڭ بۇنىڭدىن

كېيىنكى بەش يىلدىن ئون يىلغىچە
بولغان ھاياتىڭىز بىلەن باغلانغان
بولدۇ. بەزىلىرى بولسا سىزنىڭ بىر
پۈتۈن ئۆمرىڭىزگە سوزۇلغان بولدۇ.
غايە سىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى
مەنزىلىڭىز، نىشان بولسا ئاشۇ
مەنزىلگە يېتىش ئۈچۈن ئېلىپ
بارغان سەپىرىڭىزنىڭ ئارىلىقتىكى
توختاش نۇقتىلىرىدۇر. غايە سىز
نېمىنى ئىستەيدىغانلىقىڭىز ۋە ئۇنى
نېمىشقا ئىستەيدىغانلىقىڭىزغا

ۋەكىللىك قىلىدۇ. نىشانلار بولسا
سىزنى ئاشۇ مەنزىلگە ئېلىپ
بارىدىغان پىلانلارغا ۋەكىللىك
قىلىدۇ.

نىشان بىلەن غايە بىر-بىرىنى
تولۇقلايدۇ. ئەگەر سىزنىڭ پەقەت
غايىڭىزلا بولۇپ، ئۇنىڭغا يار-
يۆلەكتە بولۇدۇغان نىشانلىرىڭىز
بولمايدىكەن، غايىڭىزگە يېتىشنىڭ
بەك تەس ئىكەنلىكىنى ئاسانلا ھېس
قىلىپ قالسىز. سىزنىڭ قىسقا

مۇددەتلىك نىشانلىرىڭىز سىزنى
يەتكىلى بولىدىغان ئارىلىقتىكى
پەللىلەر ياكى بالداقلار بىلەن
تەمىنلەپ، سىزنىڭ ئاخىرقى
غايىڭىزغا يېتىشتىكى پەلەمپەيلىك
رولىنى ئوينايدۇ.

ئەگەر سىزنىڭ پەقەت
نىشانلىرىڭىزلا بار بولۇپ غايىڭىز
بولمايدىكەن، سىز ئاسانلا پۈتۈن
ۋۇجۇدۇڭىزنى ئارىلىقتىكى
پەلەمپەيگىلا مەركەزلەشتۈرۈپ

قويۇپ، ئەڭ ئاخىرقى مەنزىلىڭىزنى
كۆرەلمەيدىغان تويۇق يولغا كىرىپ
قالسىز. سىز بۇ نىشانلارغا يېتىش
ئۈچۈن كۈرەش قىلىشنى نېمە ئۈچۈن
باشلىغانلىقىڭىزنىمۇ ئۇنتۇلۇپ
قېلىشىڭىز مۇمكىن. كۈنكېت ياكى
ئېنىق بولغان قىسقا مۇددەتلىك
نىشانلارنىڭ ئۆزىلا ئادەمنى بىر
كۈچلۈك ھەركەتلەندۈرگۈچى كۈچ
بىلەنمۇ تەمىنلەپ كەتمەيدۇ.
ئۇنداق نىشانلارنىڭ كۈچ - قۇدرىتى

ئەمەلىيەتتە سىزنى داۋاملىق
ئىلھاملاندۇرۇپ ۋە قىزىقتۇرۇپ
تۇرىدىغان، ئاشۇ نىشانلار بىلەن زىچ
باغلىنىشلىق بولغان بىر چوڭ ياكى
ئۇلۇغ غايىدىن كېلىدۇ.

ئەگەر سىز ئۆزىڭىزنىڭ بارلىق
زېھنى كۈچىنى پەقەت كېيىنكى
قەدەمگىلا مەركەزلەشتۈرسىڭىز، سىز
ئۆزىڭىزنى كېيىنكى بىر قانچە
قەدەمنى بىراقلا بېسىپ ئۆتۈش
ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىدىغان بىر

قىسىم پۇرسەتلەرنى كۆرەلمەي
قىلىشىڭىز مۇمكىن. غايە سىزنى
ئاشۇنداق ئالتۇندەك پۇرسەتلەرگە
دېققەت قىلىشقا ئۈندەپ تۇرىدۇ. بۇ
پۇرسەتلەرنىڭ بەزىلىرى سىزنىڭ
ھازىرقى نىشانلىرىڭىزنىڭ ئەمەلگە
ئېشىشىغا پايدىلىق بولۇپ
كەتمەسلىكى مۇمكىن. لېكىن ئۇلار
سىزنىڭ غايىڭىزنىڭ ئەمەلگە
ئېشىشىغا زور دەرىجىدە پايدىلىق
بولدۇ.

غايە سىزنىڭ ئومۇمىي
ئىستراتېگىيىڭىز ۋە ئۇنىڭ بىلەن زىچ
باغلانغان نىشانلىرىڭىزنىڭ ئۈنۈم
بېرىۋاتقان - بەرمەيۋاتقانلىقىنى
باھالاپ تۇرىشىڭىز ئۈچۈنمۇ ئىنتايىن
پايدىلىق. سىز نىشانلىرىڭىزنى
ئارقا - ئارقىدىن ئەمەلگە ئاشۇرۇپ
ماڭالىشىڭىز مۇمكىن. ئەمما، ئەگەر
سىزنىڭ بىر غايىڭىز بولمايدىكەن،
سىز نىشانلىرىڭىزنى ئەمەلگە
ئاشۇرۇش بىلەنلا ئالغا

ئىلگىرىلىپ ئەمەي سىز . ئەگەر سىز
ئۆزىڭىزنىڭ زېھنى كۈچىنى بىر
قەدەمدىن يەنە بىر قەدەمگە
ئىلگىرىلەشكەلا مەركەزلەشتۈرۈپ ،
بېشىڭىزنى كۆتۈرۈپ ئۆزىڭىزنىڭ
ئاخىرقى مەنزىلىگە قاراپ
باقمايدىكەنسىز ، بەزىدە ئۆزىڭىزنىڭ
بىر چەمبەرسىمان يولىدا
كېتىۋاتقانلىقىڭىزنىمۇ سەزمەي
قالسىز .

غايە بىلەن نىشاننى پىلانلاش
جەريانىلىرى ئۆز-ئارا ئوخشاش
بولمايدۇ. ئادەتتە نىشان غايدىن
ئېنىقراق ياكى كۈنكۈرتراق بولۇش
تەلەپ قىلىنىدۇ. شۇنداقلا نىشانلار
مەلۇم ئالاھىدە ۋە
مەركەزلەشتۈرۈلگەن پەللىلەرگە
ۋە كىلىك قىلىدىغان بولغاچقا، ئۇلار
بىر غايىگە ئوخشاش يىراقنى
كۆرەلىكىنى تەلەپ قىلمايدۇ.

3 نشان تىكلەشتە بىلىشكە

تېگىشلىك نىشانلار

ئەگەر سىز ئىنگلىز تىلىدا يېزىلغان
نشان تىكلەشكە ئائىت ھەر قانداق
ماتېرىيالغا قاراپ باقىدىغان
بولسىڭىز، ئۇلارنىڭ ھەممىسىدە
«SMART goals» دېگەن سۆزنىڭ
تىلغا ئېلىنغانلىقىنى بايقايسىز. بۇ
سۆزلۈكنىڭ ئوتتۇرا مەنىسى «ئاقىلانى
نشانلار» دېگەنگە توغرا كېلىدىغان
بولسىمۇ، بۇ يەردىكى «SMART»

دېگەن سۆز نىشان تىكلەش ئۈچۈن
چىقىرىلغان بەش تۈرلۈك كۆرسەتمىگە
ۋەكىللىك قىلىدىغان بەش دانە
ئىنگلىزچە سۆزلەرنىڭ باش ھەرپىدىن
تەشكىل تاپقان. يەنى، نىشان
تىكلەش نەزىرىسىدە مۇنداق بەش
تۈرلۈك كۆرسەتمە ئوتتۇرىغا
قويۇلغان:

تىكلەنگەن نىشانلار

(1) ئېنىق ياكى كۈنكەپت بولۇش
(Specific)

2) ئۆلچىگىلى بولىدۇغان بولۇش
(Measurable)

3) ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولىدىغان
بولۇش (Attainable)

4) غايە ياكى تەشكىلاتنىڭ تۈپ
مەقسىتىگە توغرىلانغان بولۇش
(Relevant)

5) ئەمەلگە ئاشۇرۇش ۋاقتى
ئېنىق بولۇش (Time - bound)

نشان تىكلەشتە بۇ بەش تۈرلۈك
كۆرسەتمىنىڭ ھەممىسىلا ئىنتايىن

مۇھىم بولۇپ، ئەگەر سىز ئۇلارنىڭ
بىرەرسىگە سەل قارايدىكەنسىز، سىز
ئەمەلگە ئاشۇرغان نىشاننىڭ
دەرىجىسى ئەسلىدىكىدىن نەچچە
ھېسسە تۆۋەنلەپ كېتىدۇ. بۇنداق
بولۇشىدىكى سەۋەب، خۇددى مەن
يۇقىرىدا دەپ ئۆتكەندەك، سىزنى
بىر نىشاننى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا
قاراپ ئىتتىرىپ ماڭىدىغان ياكى
سىزنى ئارقىغا تارتىپ تۇرىدىغان
كۈچ سىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىڭىزدىن

كېلىدۇ. يوقۇرىدىكى بەش تۈرلۈك
كۆرسەتمە سىز تىكلەنگەن نىشاننى
سىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىڭىزنىڭ قوبۇل
قىلىشى ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش
يولىدا سىز ئۈچۈن ئىشلىشىدىكى
زۆرۈر ئۆلچەمدىن تۈزۈلگەن. ئەگەر
سىزنىڭ نىشانىڭىز مۇشۇ 5 تۈرلۈك
ئۆلچەم بويىچە تىكلەنمەيدىكەن،
سىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىڭىز سىزنى
ئۆزىڭىزنىڭ ھازىرقى «راھەت
رايونى» ئىچىدە ۋە كونا ئادىتىڭىز

بويچە ساقلاشقا قاتتىق تىرىشىدۇ.
تۆۋەندە مەن يۇقىرىقى بەش تۈرلۈك
ئۆلچەم ئۈستىدە قىسقىچە، ئايرىم -
ئايرىم توختىلىپ ئۆتىمەن.

(1) ئېنىق بولۇش

بىۋاسىتە تۇيغۇغا تايىنىپ ئىش
ئېلىپ بارىدىغان كىشىلەر
تەپەككۈرنىڭ رىئالىتىنى ۋۇجۇدقا
كەلتۈرىدىغانلىقىنى بىلىدۇ. بۇنداق
قانۇنىيەتلەرنى ئىلمىي چۈشەندۈرۈپ
بېرىدىغان ئىنگلىزچە كىتابلار كۆپ.

كائىنات سىز تىلىگەن ، سىز ئىستىگەن
نەرسىلەرنى سىزگە بېرىدۇ . بۇ
يەردىكى ئەڭ مۇھىم نەرسە سىزنىڭ
نېمىنى ئىستەيدىغانلىقىڭىزنىڭ
ناھايىتى ئېنىق بولۇشى . ئېنىق
چۈشىنىلگەن ئىستەك ئادەمنى
تۈگمەس كۈچ ۋە جاسارەتكە ئېلىپ
بارىدۇ . نشان ئېنىق بولسا ، سىز
ئۆزىڭىزنىڭ نېمىگە ئېرىشمەكچى
ئىكەنلىكىڭىزنى ئېنىق كۆرەلەيسىز ،
ھەمدە سىز يەتمەكچى بولغان

پەللىگە نىسبەتەن ئېنىق ئۆلچەم
تۇرغۇزالايسىز. نىشاننى ئېنىق
قىلىشتىكى بىر مۇھىم ئامىل، ئۇنى
بىر قەغەزگە يېزىپ چىقىش. بۇ نۇقتا
نىشان تىكلەش كۆرسەتمىلىرىنىڭ
ھەممىسىدە قاتتىق تەكىتلەندۇ.

نىشانىڭىز قانچە ئېنىق بولسا،
سىزنىڭ مۇۋەپپەقىيىتىڭىزمۇ رىئاللىققا
شۇنچە ئۇيغۇن بولىدۇ، ھەمدە ئاشۇ
نىشانغا يېتىش يولىڭىزمۇ شۇنچە
قىسقا بولىدۇ.

نشانگىزنى ئېنىق ۋە كوناكرېت
قىلىش جەرياندا، سىز ئۆزىڭىزنىڭ
يوشۇرۇن ئېگىڭىزنى ئۆزىڭىز ئۈچۈن
ئىشلەشكە پروگراممىلايسىز.
شۇنىڭدىن كېيىن سىزنىڭ
ھېسسىياتىڭىز ۋە ئىدىيىڭىز سىزگە
ھەر خىل توسالغۇ ياكى باھانىلارنى
كۆرسىتىپ بېرىشنىڭ ئورنىغا سىزنى
ئۆزىڭىزنىڭ نىشانىغا قاراپ
يېتەكلەيدۇ. سىز ئۆزىڭىزنىڭ
نىشانىنى ئېنىق قىلىش ئۈچۈن،

تۆۋەندىكى «SMART» نىشان
تىكلەشنىڭ قالغان تەركىۋى
قىسىملىرىنىمۇ تەييارلاپ چىقىشىڭىزغا
توغرا كېلىدۇ.

(2) ئۆلچىگىلى بولىدىغان

بولۇش

ئىنژېنېرلىق ساھەسىدىكى
كونترول نەزەرىيىسى بويىچە
ئېيتقاندا، بىر نەرسىنى ئۆلچىگىلى
بولغاندىلا ئاندىن ئۇنى كونترول
قىلغىلى بولىدۇ. بۇنى باشقىچىراق

بايان قىلساق، ئۆلچىگىلى
بولمايدىغان نەرسىنى كونترول
قىلغىلىمۇ بولمايدۇ. بىر نىشاننى
ئۆلچىگىلى بولىدىغان قىلىپ
تۇرغۇزۇش ئۈچۈن، سىزگە ھاسىل
قىلغان ئىلگىرىلەشلەرنى باھاللايدىغان
ئۇسۇل ۋە سىز قاچان توختىسىڭىز
بولدىغانلىقىنى دەپ بېرەلەيدىغان
ئېنىق ئۆلچەم لازىم بولىدۇ. سىزنىڭ
قىلىۋاتقان ئىشقا داۋاملىق قىزىقىپ
ۋە قاتتىق كۈچەپ تۇرۇشىڭىز،

ھەمدە نىشاننى ئەمەلگە ئاشۇرۇش
جەرياندىن ھۇزۇرلىنىپ تۇرۇشىڭىز
ئۈچۈن، سىزنىڭ قولغا كەلتۈرگەن
ئىلگىرىلەشلەرنى ھېس قىلالىشىڭىز
ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدۇ.

(3) ئەمەلگە ئاشۇرايلىدىغان

بولۇش

سىز بىر نىشاننى ئەمەلگە
ئاشۇرۇش ئۈچۈن ماڭىدىغان،
ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن كېلىدىغان
يولنى ئېنىق كۆرەلىگەندىلا، بۇ

نشان ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولىدىغان
نشان بولالايدۇ. بۇ دېگەنلىك
ھەرگىزمۇ پەللىنى قانچە
تۆۋەنلەتسىڭىز، سىز شۇنچە
مۇۋەپپەقىيەتلىك بولىسىز، دېگەنلىك
ئەمەس. ھازىرغىچە بولغان
ئەمەلىيەت شۇنى ئىسپاتلىدىكى،
بەلگىلىك دەرىجىدىكى قىيىن
ئۆتكەللەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان
نشانلار ئەڭ ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ.
بۇنداق نشانلارنىڭ قىيىنلىق

دەرىجىسى مۇمكىنچىلىكنىڭ
ئىچىدىكى ئەڭ يوقۇرىسى، ئەمما
يەنىلا ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولىدىغان
بولدۇ. نىشانلار پەقەت ئاشۇنداق
بولغاندىلا، ئۇلار سىزنى توختىماي
تىرىشىشقا ئۈندەپ تۇرىدۇ. ھەمدە
سىزگە ھەقىقىي مۇۋەپپەقىيەتكە
ئېرىشكەنلىك تۇيغۇسىنى ئېلىپ
كېلىدۇ.

(4) غايە ياكى تەشكىلاتنىڭ

تۈپ مەقسىتىگە توغرىلانغان بولۇش

سىزنىڭ نىشانىڭىز سىزنىڭ
ئائىلە، تۇرمۇش ۋە كەسپ قاتارلىق
بىر قاتار جەھەتلەردىكى
ئارزۇلىرىڭىز، ۋە 5-10 يىللىق
ھەتتا ئۆمۈرلۈك غايىلىرىڭىز بىلەن
باغلانغان بولۇشى، غايىلىرىڭىزنى
ئەمەلگە ئاشۇرۇش يۆنىلىشىگە
توغرىلانغان بولۇشى لازىم. سىزنىڭ
مەلۇم بىر نىشانغا نىسبەتەن ئۈچۈن
يەتمەكچى ئىكەنلىكىڭىز ئېنىق
بولغاندىلا، ئاندىن ئۇ نىشاننىڭ

قىممىتى بولىدۇ. مۇشۇ نۇقتىدىن
ئېلىپ ئېيتقاندا، ئۇ نىشاننىڭ
سىزنىڭ ئۆز نىشانىڭىز بولۇشى
ئىنتايىن مۇھىم. ئىمكانقەدەر ھەر بىر
نىشاننىڭ سەۋەبلىرى ۋە قىممەتلىرىنى
بىر ۋاراق قەغەزگە يېزىپ چىقىڭ.
سىزدە ئاشۇ نىشان ئەمەلگە ئاشقان
ۋاقتتا پەيدا بولىدىغان روھىي
ھالەت ۋە ھېسسىياتلارنى تەسەۋۋۇر
قىلىپ بېقىڭ. مۇشۇ ئارقىلىق سىز
ئاشۇ نىشاننى قوغلىشىشنىڭ قىممىتى

بار - يوقلۇقنى كۆرىۋالالايسىز. ھەر
قېتىم قىزغىنلىقىڭىز ئاجىزلاپ،
ئىرادىڭىز بوشىشىپ قالغاندا، ئاشۇ
يېزىپ قويغان سەۋەب ۋە
قىممەتلەرنى بىر قۇر كۆرۈپ چىقىڭ.
بۇ قىيىن ۋاقتلارغا توغرا تاقابىل
تۇرۇپ، قىلىۋاتقان ئىشىدىن ۋاز
كەچمەسلىكنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش
جەھەتتە تولۇق ئىستاپلانغان
ئىنتايىن كۈچلۈك بىر ئەمىلى
ئۇسۇلدۇر.

(5) ئەمەلگە ئاشۇرۇش ۋاقتى

ئېنىق بولۇش

«SMART» نىشان تۇرغۇزۇش

كۆرسەتمىسىنىڭ 5 - تەلپى سىزنىڭ

نىشانىڭىزنىڭ بىر ئېنىق ۋاقت

چەكلىمىسى بولۇش. بۇ نۇقتا

سىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىڭىزنىڭ

مۇۋاپىق ئىشلىشى ئۈچۈنمۇ ئىنتايىن

مۇھىم. ۋاقت - سىز بىر نىشانغا

يېتىش ئارقىلىق ئېرىشىدىغان پايدا

ئۈچۈن تۆلەيدىغان بەدەل بولۇپ،

سىز بىر ۋاقىت چەكلىمىسى قويۇش
ئارقىلىق، مەلۇم بىر نىشان ئۈچۈن
ھەددىدىن ئارتۇق بەدەل تۆلەپ
كېتىشىڭىزنىڭ ئالدىنى ئالالايسىز. بۇ
ئۆزىڭىزنى ئىشنى ئارقىغا سوزۇۋېتىش
ياكى ھەددىدىن ئارتۇق
مۇكەممەللەشتۈرۈۋېتىشىڭىزنى
ساقلاشنىڭمۇ بىر ئۈنۈملۈك
ئۇسۇلىدۇر.

مەن بۇ قېتىم ئىزدىنىش
جەريانىدا، «SMART» دېگەن سۆز

ۋەكىللىك قىلغان ئىنگلىزچە بەش
سۆزنىڭ باشقا تۈرلىرىمۇ بارلىقىنى
بايقىدىم. ئوقۇرمەنلەرنىڭ
«SMART» نىشان چۈشەنچىسىدىن
تولۇق مەلۇماتلىق بولۇپلاششى
ئۈچۈن، تۆۋەندە مەن ئىنگلىزچە
ماتېرىياللاردا ئىشلىتىلگەن سۆزلەرنىڭ
ھەممىسىنى خۇلاسە چىقىمەن:

Significan ، Specific (1
(چوڭ، مۇھىم)
Measurable ، Meaningful (2
(ئەرزىدىغان، مەنىلىك)

Achievable, Attainable (3)

Agreeable ، (ئېرىشكىلى بولىدىغان)
(ھەر ئىككى تەرەپ ماقۇل كۆرىدىغان)

Rewarding, Relevant (4)

Realistic ، (ئەرزىدىغان) (رېئاللىققا

Results - ئۇيغۇن كېلىدىغان) ،
oriented (نەتىجىنى ئاساس قىلغان)

Timely (5) (ۋاقىت چەكلىمىسى

trackable, time - bound ، (بار)

(تەكشۈرگىلى بولىدىغان)

نشان تىكلەشنى ھەر بىر ئادەم
ئۆزى ئۈچۈن ئېلىپ بېرىشىمۇ
مۇمكىن، ياكى بولمىسا بىر باشلىق
ئۆزىنىڭ قول ئاستىدىكى ئادەملەر
ئۈچۈن ئېلىپ بېرىشىمۇ مۇمكىن.
يۇقىرىدا مەن پەقەت كىشىلەر ئۆزى
ئۈچۈن ئېلىپ بارىدىغان نشان
تىكلەش جەريانى ئۈستىدىلا
توختالدىم. يوقۇرىدىكى 3 -
ئۆلچەمنىڭ ئىچىدىكى
«Agreeable» دېگەن سۆز بىر

باشلىق ئۆزىنىڭ قول ئاستىدىكى
ئادەملەرگە نشان تىكلەپ بېرىدىغان
ئەھۋالغا مۇۋاپىق كېلىدىغان
بولۇپ، قالغان سۆزلەر بولسا بىر-
بىرىسىگە ناھايىتى يېقىن كېلىدۇ.
لېكىن، مېنىڭچە «ئېرىشكىلى
بولدىغان (Attainable)» دېگەن
سۆز بىلەن «رېئالىققا ئۇيغۇن
(Realistic)» دېگەن سۆز ئوخشاش
مەنىدىكى سۆزلەر بولۇپ، مەن
«Realistic» دېگەن سۆزنىڭ 4 -

ئۆلچەمگە كىرگۈزۈلۈشى مۇۋاپىق
ئەمەس دەپ قارايمەن .

3. ئاخىرقى سۆز

سىز مەيلى بىر رەھبەر بولۇڭ
ياكى بىر ئادەتتىكى ئادەم بولۇڭ ،
قىلغان ئىشىڭىزدىن ئۈنۈم ھاسىل
قىلىش ئۈچۈن مۇنداق ئىككى
ئالاھىدىلىككە ئىگە بولۇشىڭىز شەرت:
بىرسى قىلماقچى بولغان
ئىشلىرىڭىزنى مۇھىملىق دەرىجىسىگە

ئايرىپ چىقىپ، ئەڭ موھىملىرىنى
ئالدىدا قىلىش. يەنە بىرسى بولسا،
ۋاقتىڭىزنى ۋە زېھنىي گۈچىڭىزنى
ئەڭ يۈكسەك دەرىجىدە
مەركەزلەشتۈرۈش. ئەگەر سىز پەقەت
ئۆزىڭىز قىلىشقا تېگىشلىك موھىم
ئىشلارنى بىلىپ، ۋاقتىڭىز بىلەن
زېھنىي گۈچىڭىزنى ئۇ موھىم
ئىشلارغا مەركەزلەشتۈرەلمىسىز، سىز
نېمە ئىش قىلىش كېرەكلىكىنى
بىلىدىغان، ئەمما ھېچ ئىشنى

ۋۇجۇدقا چىقىرالمىدىغان بىر ئادەم
بولۇپ قالسىز. ئەگەر سىز ۋاقتىڭىز
بىلەن زېھنىي گۈچىڭىزنى
مەركەزلەشتۈرۈشنى بىلىپ، قىلماقچى
بولغان ئىشلىرىڭىزنى موھىملىق
دەرىجىسىگە ئايرىپ چىقىمىغان
بولسىڭىز، سىز بىر ئالغا باسالمايغان
مۇنەۋۋەر ئادەم بولۇپلا قالسىز.
ئەگەر سىزدە مۇشۇ ئىككى نەرسىنىڭ
ھەر ئىككىسى بولىدىكەن، سىز خېلى
چوڭ - چوڭ ئىشلارنى قىلالايسىز.

مەن ئوتتۇرا مەكتەپكە
چىققاندىن تارتىپ ھازىرغىچە بولغان
ھاياتىمدىكى ئوخشىمىغان ۋاقتلاردا
ئوخشىمىغان غايىلەرنى تىكلەپ
كەلدىم. مەسىلەن، مەن ئاقسۇ
شەھىرىدە تولۇقسىزدا ئوقۇۋاتقان
ۋاقتىمدا (يەنى 70 - يىللارنىڭ
باشلىرىدا)، ئوقۇشنى ئەڭ يۇقىرى
پەللىگىچە ئوقۇش، ئىقتىسادىي
تەقدىرىمنى ئۆزگەرتىش، ۋە بىر
بەختلىك ئائىلە قۇرۇشتىن ئىبارەت

ئۈچ ئىشنى ئۆزۈمنىڭ ئەڭ چوڭ
غايىسى قىلىپ تۇرغۇزغان ئىدىم. بۇ
غايىلىرىمنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن
ئاجايىپ قىيىن مۇساپىلارنى باستىم.
مەن ئۈچۈن ئۆزۈم قىلىدىغان
ئىشلارنىڭ ھەممىسى بىر
تەجرىبىخانىدا ئېلىپ بارىدىغان
تەجرىبىلەر بىلەن ئوخشاش بولۇپ،
بىر ئىشنى قىلىشتا بۇرۇن ئۆزۈمگە
ئوخشاش ئۇيغۇرلاردىن باشقىلارنىڭ
قىلىپ باققان - باقمىغانلىقىغا

قارىماي، ھەممە ئىشلارغا خۇددى بىر
يېڭى تەجرىبىدەك مۇئامىلە قىلدىم.
شۇنىڭ بىلەن ھەر بىر ئىشنى قىلىشتا
ئۆزۈم ئۈچۈن ئەڭ مۇۋاپىق، ئۆزۈمگە
ئەڭ ئۈنۈم بېرىدىغان ئۇسۇلنى
يەكۈنلەپ چىقىپ، ئۇنىڭدىن تولۇق
پايدىلىنىپ ماڭدىم. گەرچە
يېقىنغىچە نىشان تىكلەش
ساھەسىدىكى بىرەر ئىلمىي نەزەرىيىنى
ئۆگىنىپ باقمىغان بولساممۇ (مەن
ئوتتۇرا مەكتەپ ۋە ئالىي

مەكتەپلەردە ئوقۇۋاتقان ۋاقتلاردا،
ئۇنداق ئوقۇش ماتېرىياللىرىنى
تېپىش ھەرگىزمۇ مۇمكىن ئەمەس
ئىدى)، ئۆزۈم ئۈچۈن نۇرغۇن
چوڭ - كىچىك نىشانلارنى
تۇرغۇزۇپ، ئۇلارنى موھىملىق
دەرىجىسىگە ئايرىپ چىقىپ،
بىردىن - بىردىن ئەمەلگە ئاشۇرۇپ
ماڭدىم. شۇنىڭ بىلەن بىر قىسىم
چوڭ غايىلىرىمدا ئۆزۈم رازى
بولغۇدەك پەللىگە يەتتىم. ئەگەر سىز

مېنىڭ بۇ جەھەتتىكى
سەرگۈزەشتىلىرىمگە قىزىقىشىڭىز،
ھەمدە بۇرۇن ئوقۇپ باقمىغان
بولسىڭىز، مېنىڭ تەرجىمالىم ھەمدە
Biliwal.com تور بېتى مەن بىلەن
ئۆتكۈزگەن يازما سۆھبەت
خاتىرىسىنى ئوقۇپ باقىشىڭىز
بولدۇ. مەن ئۇلارنىڭ تور بەت
ئادرېسىنى مۇشۇ يازمىنىڭ ئاخىرىغا
يېزىپ قويدۇم.

مەن تىكلەنگەن غايىلەردىن
ئەمەلگە ئاشمىغانلىرىمۇ بار.
مەسلەن، مەن ھەممە ئوقۇشلىرىمنى
تاماملاپ بولغاندىن كېيىن، يەنى
1996- يىلىدىن باشلاپ، باشقىلار
بىلەن بىرلىشىپ بىر يۇقىرى
تېخنىولوگىيەلىك خۇسۇسىيەت شىركەت
قۇرۇپ چىقىشنى ئۆزۈمنىڭ بىر چوڭ
غايىسى قىلدىم. گەرچە ئاشۇ ئىشقا
ئۈچ قېتىم ئۇرۇنۇپ باققان بولساممۇ
(يەنى شىركەت قۇرۇش ئىشىدىن

ئۈچىگە قاتنىشىپ باققان
بولساممۇ، ئۇلارنىڭ بىرسىمۇ
مۇۋەپپەقىيەتلىك بولمىدى (شۇ
چاغدا قۇرغان بىر شىركەت ھازىرمۇ
مەۋجۇت بولۇپ، مەن ھازىرمۇ
ئۇنىڭ قۇرغۇچىلىرىنىڭ بىرسى. ئۇنى
ھازىر پەقەت بىر قانچە ئادەم
ئەسلىدە چىقارماقچى بولغان
مەھسۇلاتقا پۈتۈنلەي
ئوخشىمايدىغان مەھسۇلات بىلەن
ماڭدۇرۇۋاتىدۇ. ئۇ شىركەتنىڭ

ئادرېسى (<http://www.telelase.com>) .
مەن ھازىرغىچە ئەگەر ئامېرىكىغا 30
ياشقا كىرگەندە ئەمەس، بەلكى 20
ياشلاردا ياكى ئۈنىۋېرسىتېتتا بۇرۇنراق
كەلگەن بولسام، بۇ غايىنىمۇ
ئەمەلگە ئاشۇرالىشىم مۇمكىن ئىدى،
دەپ ئويلايمەن. بىر ئادەم قولغا
كەلتۈرىدىغان نەتىجىلەرنىڭ
ھەممىسى ئاشۇ ئادەمنىڭ ئىرادىسىگە
باغلىق بولمايدۇ. لېكىن بىر
ئادەمنىڭ تىرىشچانلىقىنىڭ ھەممىسى

ئاشۇ ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ تاللىشى بولۇپ، ئۆز كونتروللىقى ئاستىدا بولىدۇ. شۇنداق بولغاچقا، گەرچە مەن شىركەت قۇرۇش غايەمنى ئەمەلگە ئاشۇرالمىغان بولساممۇ، ئۆزۈمنىڭ مۇشۇ يولدا كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىم ۋە شۇ ئارقىلىق ئۈگۈنۈۋالغان بىلىملەردىن ئىنتايىن رازىمەن.

ھازىر ۋەتەندىكى ئۇيغۇر ياش - ئۆسمۈرلەرنىڭ ئارىسىدا ئۆزى ياخشى

كۆرىدىغان كەسىپ بويىچە ئالىي
مەكتەپتە ئوقۇش، ئۆز ئالدىغا
خۇسۇسىي شىركەت قۇرۇش، بىر
ياكى بىر قانچە چەت ئەل تىلىنى
ئۆگىنىش، چەت ئەلگە چىقىپ
ئوقۇش، بىر مىللەتكە ياراملىق ئادەم
بولۇش دېگەنگە ئوخشاش ھەر خىل
ئارزۇ ۋە غايىلىرى بار ياشلار ئىنتايىن
كۆپ. ماڭا ئاشۇنداق ياشلاردىن
پات-پات خەت كېلىپ تۇرىدۇ.
مەن ھەر قېتىم يۇرتقا بارغاندىمۇ،

بارغان يەرلىرىمنىڭ ھەممىسىدە
ئاشۇنداق ياشلارنى كۆپلەپ
ئۇچرىتىپ تۇردۇم. مېنىڭ ئاشۇنداق
ياشلارغا دەيدىغىنىم، تىرىشچانلىق
توغرا ئۇسۇل بىلەن بىرلەشمىسە
ئۈنۈم بەرمەيدۇ. مېنىڭ ئۇشبۇ
يازىمدا تونۇشتۇرغىنىم، يىغىنچاقلاپ
ئېيتقاندا، نىشان ۋە غايە
تۇرغۇزۇشنىڭ توغرا ئۇسۇلىدىن
ئىبارەتتۇر. شۇنداق بولغاچقا، مەن
غايىلىك ئۇيغۇر ياشلىرىنىڭ

ھەممىسىڭ ئۇشبۇ ئۇسۇلنى
مۇكەممەل ئىگىلەپ، ئۇنى
ئۆزلىرىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى
ھاياتى ئۈچۈن تولۇق خىزمەت
قىلدۇرۇشىنى، ئۇنىڭ كۈچىدىن
تولۇق پايدىلىنىشىنى سەمىمىيلىك
بىلەن ئۈمىد قىلىمەن.

مەن ئۇشبۇ ماقالەمنى ستېفېن
كوۋېي (Stephen Covey)
ئەپەندىنىڭ «سەككىزىنچى ئادەت»
دېگەن كىتابىدىن تاللاپ ئالغان

تۆۋەندىكى مەزمۇن بىلەن
ئاخىرلاشتۇرۇمەن:

ھەر بىر ئادەم تۇغۇلغاندىلا بىر
قىسىم سوغات (ئىنگلىزچە - gift) لار
بىلەن بىللە تۇغۇلىدۇ. بۇ سوغاتلار
تالانت، ئىقتىدار، ئىمتىياز، ئەقىل
ۋە پۇرسەت قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە
ئالغان بولۇپ، ئەگەر ئۆزىڭىز
ئۇلارنى ئېچىشنى قارار قىلىپ
تىرىشچانلىق كۆرسەتمىسىڭىز، ئۇلار
ئىچىڭىزدە يوشۇرۇنۇپ تۇرۇۋېرىدۇ.

بۇ تۇغما سوغاتلارنىڭ ئەڭ مۇھىم
ئۈچ خىلى مۇنۇلاردىن ئىبارەت:

(1) ئۆز يولىڭىزنى ئۆزىڭىز
تاللاش ئەركىنلىكى بىلەن ئۆزىڭىز
تاللاش ھوقۇقى.

(2) تەبىئىي قانۇنىيەتلەر ياكى
پرىنسىپلار بولۇپ، ئۇلار دۇنياۋى
ياكى ئۇنىۋېرسال بولىدۇ، ھەمدە
مەڭگۈ ئۆزگەرمەيدۇ.

(3) سىزنىڭ تۆت تۈرلۈك ئەقىل -
ئىقتىدارىڭىز: ماددىي - ئىقتىسادىي،

ھېسسى - ئىجتىمائىي ، مەنىۋى ، ۋە
روھىي ئەقىل - ئىقتىدارلىرىڭىز .

ئەگەر سىز غايەت زور
— ۋە ۋە پىپە قىيەتلەرگە ئېرىشكەن
ئادەملەر ، يەنى باشقىلارغا ئەڭ زور
تەسىر كۆرسەتكەن ، ناھايىتى زور
تۆھپە ياراتقان ، ھەمدە باشلىغان
ئىشنى بىر باشقا ئېلىپ چىقالغان
كىشىلەر ئۈستىدە تەتقىقات ئېلىپ
بارسىڭىز ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىدە بىر
ئورتاقلىقنىڭ بارلىقىنى بايقايسىز . ئۇ

بولسىمۇ، ئزچىل تۈردە
داۋاملاشتۇرغان تىرىشچانلىقى ۋە
ئىچكى (يەنى ئۆزلىرىنىڭ روھىي
دۇنياسىدىكى) گۈرەشلىرى ئارقىلىق،
ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ ئىنسانلارغا خاس
تۆت تۈرلۈك ئەقلىنى ياكى
ئىقتىدارىنى زور دەرىجىدە
كېڭەيتكەن. بۇ تۆت تۈرلۈك ئىقتىدار
مۇنۇلاردىن ئىبارەت: مەنىۋى
(mental) جەھەتتە يىراقنى
كۆرەلەيدىغان دانالىق (vision)،

ماددىي جەھەتتە ئۆز - ئۆزى ئۈچۈن
چىقارغان تۈزۈم (discipline) ،
ھېسسىي جەھەتتە يۈكسەك
دەرىجىدىكى قىزغىنلىق (passion) ،
ۋە روھىي جەھەتتە ئاڭلىقلىق
(conscience) . بۇ تۆت تۈرلۈك
نامايەندىلەر سىزنىڭ ئۆز
ئىستىگىڭىزنى ئىپادىلەپ بېرىدىغان
ئەڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ۋاستىڭىزغىمۇ
ۋەكىللىك قىلىدۇ . يىراقنى
كۆرەلەيدىغان دانالىق ، ئۆز - ئۆزى

ئۈچۈن چىقارغان تۈزۈم، يۈكسەك
دەرىجىدىكى قىزغىنلىق ۋە
ئاڭلىقلىقتىن ئىبارەت مۇشۇ تۆت سۆز
ھازىرغىچە باشقىلارغا ئەڭ زور تەسىر
كۆرسەتكەن كىشىلەرنىڭ
ئالاھىدىلىكىنى تەسۋىرلەپ بېرىدىغان
باشقا نۇرغۇن خاراكتېر ۋە
خۇسۇسىيەتلەرنىمۇ ئۆز ئىچىگە
ئالغان.

باشقۇرۇش ئىلمى پەيلاسوپى پىتېر
كوستېنبوم (Peter Koestenbaum)

مۇنداق دەيدۇ: ئەڭ ياخشى
رەھبەرلەر مۇنداق تۆت ئۆلچەم
ئىچىدە ئىش ئېلىپ بارىدۇ: يىراقنى
كۆرەلەيدىغان دانالىق، رېاللىق،
ئەخلاق، ۋە جورئەت. بۇلار تۆت
خىل ئەقىل، سىزىمنىڭ تۆت خىل
شەكلى، ھەمدە مەنىلىك ۋە ئۇزۇن
مۇددەتلىك نەتىجىلەرنى قولغا
كەلتۈرۈش ئۈچۈن تەلەپ قىلىنغان
خەۋەرلىشىشنىڭ تىلىدىن ئىبارەتتۇر.
يىراقنى كۆرەلەيدىغان رەھبەرلەر

چوڭ - چوڭ ئىشلارنى ئويلايدۇ ،
يېڭى - يېڭى ئىشلارنى ئويلايدۇ ،
ئالدىن ئويلايدۇ ، ھەمدە ،
ھەممىدىن مۇھىمى ، ئىنسانلارنىڭ
ئېڭى ۋە ئىنسانلارنىڭ ئىجادچانلىققا
تولغان يوشۇرۇن كۈچىنىڭ
تۈزۈلۈشىنى ناھايىتى چوڭقۇر
چۈشەنگەن بولىدۇ . سىز ئۆزىڭىزنىڭ
كۆڭلىنى ، ئۆزىڭىزنىڭ دۇنيا
قارىشىنى ، ئۆزىڭىزنىڭ نېمىگە
ئەرزىيدىغانلىقىڭىز ۋە قانداق

ئۇشلارنى قىلالايدىغانلىقىڭىز
ھەققىدىكى ئۇشەنچىڭىزنى
باشقۇرىدىغان نەرسىلەرنىڭ
ھەممىسىنى ئۆزىڭىز كونترول
قىلالايدىغان بىر ھالغا كېلىۋېلىڭ.
مانا بۇ تۈپ ئۆزگىرىشنىڭ،
ئارتۇقچىلىقنىڭ ۋە كۈچ - قۇدرەتنىڭ
بەلۋېغىدۇر، ھەمدە جۈرئەتنىڭ
ھەقىقىي مەنىسىدۇر.

كوۋېي ئەپەندىنىڭ كىتابىدىكى
مەزمۇن مۇشۇ يەردە ئاخىرلاشتى.

يوقۇرىدىكى ئەڭ ئاخىرقى ئابزاستىكى
مەزمۇن رەھبەرلەرگە قارىتىلغاندەك
تۇيغۇ بېرىدىغان بولغاچقا، بەزى
ئوقۇرمەنلەر مېنىڭ ئۇنى نېمە ئۈچۈن
بۇ يەرگە كىرگۈزۈپ قويغانلىقىمنى
چۈشەنەلمەي قېلىشىمۇ مۇمكىن. بىر
ئادەم باشقىلارغا رەھبەر بولالايدىغان
بىر ھالەتكە كېلىشتىن بۇرۇن، ئالدى
بىلەن ئۆز-ئۆزىگە رەھبەر
بولالايدىغان بىر پەللىگە يېتىشى
شەرت. باشقىلارغا رەھبەر بولالغان

ئادەم ئۆز - ئۆزىگەمۇ رەھبەر
بولالايدۇ. شۇنداق بولغاچقا
يوقۇرىدىكى بىر ئابزاس مەزمۇن بىر
توپ ئادەمگە رەھبەرلىك
قىلىدىغانلارغا ئەمەس ئادەتتىكى
ئادەملەرگەمۇ مۇۋاپىق كېلىدۇ.
مۇمكىن بولسا، سىز بىر رەھبەر
بولمىسىڭىزمۇ بارلىق رەھبەرلىك
ئىقتىدارلىرى ۋە سۈپەتلىرىنى تولۇق
يېتىشتۈرۈۋېلىڭ. شۇنداق قىلىشنىڭ

سىز ئۈچۈن پەقەت پايدىسىلا بار.
ھەرگىزمۇ زىيىنى يوق.

4. قوشۇمچە

ئاخىرىدا مەن يوقۇرىدىكى يازما
بىلەن ئانچە مۇناسىۋىتى يوق بىر
ئىش ئۈستىدە قىسقىچە توختۇلمەن.
سىزنىڭمۇ خەۋىرىڭىزدە بولغىنىدەك،
ئۇيغۇرلار سودا ۋە تىجارەتچىلىكتە
ئەتراپىدىكى باشقا مىللەتلەردىن
خېلى ئۈستۈن تۇرىدىغان بىر مىللەت

بولۇپ، بۇ جەھەتتە تاكى يېقىنقى
دەۋرگىچە مۇتلەق ئۈستۈنلۈكنى
ئىگىلەپ كەلگەن ئىدى. مېنىڭ
بىلىشىمچە، يېقىنقى 50 يىلدەك
ۋاقىت ئىچىدە ئۇيغۇرلار ئېلىپ
بارغان سودا-تجارەتنىڭ
كۆپىنچىسى سىرتتىكى مېلىنى ئۇيغۇر
دىيارىغا كىرگۈزۈپ، ئۇلارنى
كۆپىنچە ھاللاردا ئۇيغۇرلارنىڭ
ئۆزىگە سېتىش تەرىقىسىدە ئېلىپ
بېرىلغان ئىدى. ئەمما يېقىنقى 5 -

10 يىلنىڭ مابەينىدە بولسا، ئۇيغۇر خەلقى، بولۇپمۇ ئۇيغۇر ياشلىرى ئارىسىدا ئۆز ئالدىغا خۇسۇسىي شىركەت قۇرۇپ، ھەر خىل مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپ چىقىرىدىغان، ھەمدە شۇنداق مەھسۇلاتلارنى ۋە ئۇيغۇرلارنىڭ يەرلىك مەھسۇلاتلىرىنى ئۇيغۇر دىيارىنىڭ سىرتىغا يۆتكەپ ساتىدىغان سودا ئىشلىرىمۇ تەدرىجىي ھالدا كۆپىيىپ ماڭدى. ھازىر بولسا

چەت ئەل بىلەن سودا قىلىشنى
كۆزلەيدىغان ئۇيغۇر ياشلىرىمۇ
يېتىشىپ چىقۇۋاتىدۇ. يېقىندا
ئاشۇنداق ياشلاردىن بىر قانچىسى
مەن بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئۇلارنىڭ
چەت ئەلدىكى ئوخشاش
كەسىپتىكىلەر بىلەن ئالاقە ئورنۇتۇش
ئىشىدا ياردەم قىلىشىمنى سوردى.
بۇنداق ئىشلارنىڭ بەزىلىرىنى ھازىر
يېقىندا قۇرۇلغان ئۇيغۇر
ئاكادېمىيىسى ئۆز ئۈستىگە ئېلىپ

قىلىۋاتىدۇ. بىزنىڭ بۇ جەھەتتىكى
كۈچىمىز ھازىر ئىنتايىن ئاجىز.
شۇنداق بولغاچقا، چەت ئەلدە
تۇرۇۋاتقان، ھەمدە مۇشۇنداق
ئىشلاردا ياردەم قىلالايدىغان
قېرىنداشلارنىڭ مەن بىلەن ئېلخەت
(erkinsidiq@gmail.com)

ئارقىلىق ئالاقىلىشىشنى ئۆتۈنۈپ
سورايمەن. ئەگەر چەت ئەلدىكى
ئۇيغۇرلارنىڭ بۇ جەھەتتىكى ئادەم
كۈچى يېتەرلىك بولسا، «دۇنيا

ئۇيغۇر سودا بىرلەشمىسى» دېگەنگە
ئوخشاش بىرەر تەشكىلاتنى ۋۇجۇدقا
كەلتۈرۈپ، شۇ ئارقىلىق
ئۇيغۇرلارنىڭ خۇسۇسىي شىركەت -
كارخانىلىرىنى خەلقئارالاشتۇرۇش
يولىدا تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ
باقسىمۇ بولىدۇ. چەت ئەلدىكى
قېرىنداشلارنىڭ بۇ ئىش ئۈستىدە
ئويلىنىپ بېقىشىنى سورايمەن. مەيلى
قانداق شەكىلدە بولمىسۇن، بۇ
يەردىكى مۇھىم ئىش چەت ئەلدە

تۈرۈپ ۋە تەندىكى تىرىشچان
ياشلارنىڭ قولىنى تارتىش. رەھمەت.
بۇ يازمىدا تىلغا ئېلىنغان
ئەسەرلەرنىڭ تور ئادرېسلىرى:
ئۇيغۇرلار دۆت ئەمەس،
ئەقىللىق!

http://www.meripet.com/Sohbet1/Erkinc3_Eqilliq.htm

ئەرگىن سىدىقنىڭ بارلىق
يازمىلىرى:

<http://www.meripet.com/Sohbet/>

بۇ يانپۇن كىتابىنى ھېچ
كىمدىن رۇخسەت سورىماي،
مەنبەسىنى ئەسكەرتكەن ھالدا
ھەر قانداق تور بەتلەردە
قويسىڭىز بولۇۋېرىدۇ.

تەھرىرلىگۈچى: مەرىپەت
تورى www.meripet.org بىلەن
چەت ئەلدىكى بىر پېشقەدەم
ئۇستاز.

<http://www.meripet.org/?p=2212>

AAQ(5487)